

Zrasli
smo
iz prave
legende

DUŠAN UDOVIČ

Sedemdeset let je dolga doba, celo življenje. In prav toliko časa nas danes loči od nastanka predhodnika našega časopisa, Partizanskega dnevnika. V resnici moramo na poti do svojih korenin seči še bolj nazaj v čas, v konec devetnajstega in začetke dvajsetega stoletja, ko je bil v polnem vzponu dnevnik tržaških Slovencev Edinost. Imeti svoj dnevnik je verodostojno merilo ambicij neke skupnosti, njene vitalnosti, njenih želja in potreb po jezikovni in vsakršni rasti.

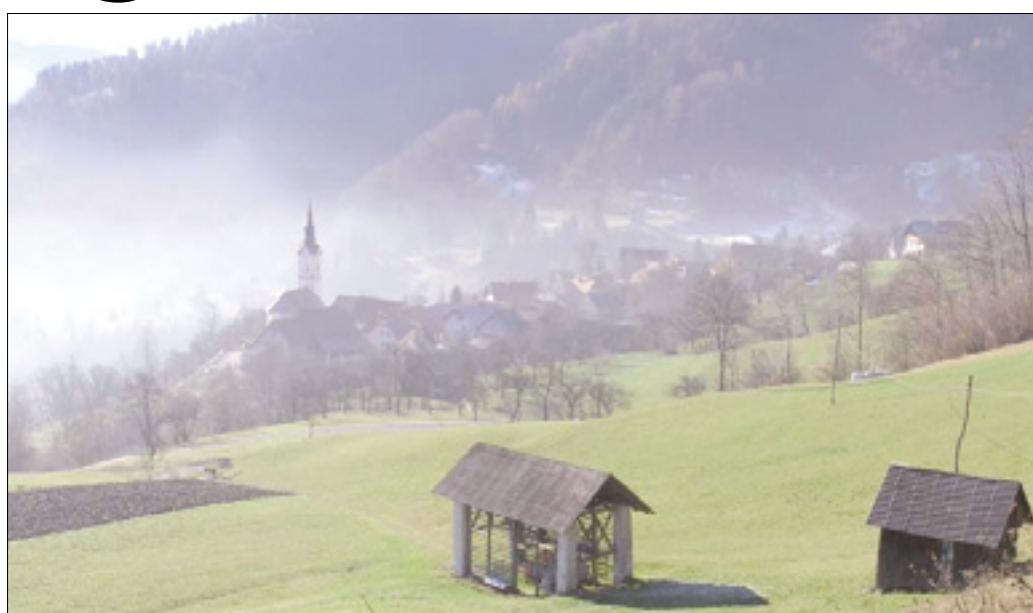
Prav zato je po slovenskem tisku tako silovito udaril fašizem. Vodilna nit tiskane slovenske besede se je pretrgala za celo dvajsetletje in več, sicer nikoli popolnoma, kajti za to, česar ni bilo mogoče delati pri belem dnevu, je poskrbela ilegala. Tako se je v zavetju cerkljanskih gozdov po zaslugi srčnih ljudi znova rodil dnevnik, v razmerah, ki so danes za mladega človeka skoraj nepredstavljive. Lahko pa si predstavljamo, kako je delovalo dejstvo, da je med ljudi vsak dan prišla sveža informacija in hkrati z njo bodrilo, da je treba v boju za osvoboditev vztrajati do zmage. Rojstvo dnevnika je za osvobodilni boj na Primorskem predstavljalo najmočnejše možno orožje, vredno več kot tisoč topovskih granat.

Ni slučaj, da je zapis o rojstvu Partizanskega dnevnika od vedno zabeležen v glavi našega časopisa. Bodimo ponosni na ljudi, ki so zmogli tolikšen podvig, da lahko danes s Primorskim dnevnikom pripovedujemo, kako smo zrasli iz prave, avtentične legende. Naj nam bo njihov zgled vodilo in spodbuda, da bomo dnevniku tudi v današnjih ne-lahkih razmerah zmogli zagotoviti prihodnost.

NA DANAŠNJI DAN - Pred 70 leti je na Cerkljanskem začel izhajati Partizanski dnevnik

Za osvoboditev beseda
zaleгла toliko kot puška

Vas Zakriž
nad Cerknim,
kjer je bila
na današnji
dan pred
sedemdesetimi
leti tiskana
prva številka
Partizanskega
dnevnika

TRST - Danes poteka točno sedemdeset let od izida prve številke Partizanskega dnevnika. Kot o njem piše zgodovinar Milan Pahor, gre za dogodek, ki mu v evropskem okviru med drugo svetovno vojno ni bilo para. Dnevnik je od ustanovitve dalje izhajal vsak dan, njegova naklada je stalno naraščala in raznašalci so ga ob vsakršnih vremenskih razmerah širili po domovih Primorske. Po osvoboditvi Trsta je iz jedra partizanskih novinarjev nastalo uredništvo Primorskega dnevnika, ki je začel izhajati 13. maja 1945.

70-letnici ustanovitve Partizanskega dnevnika je posvečen tudi današnji koncert Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič, ki bo ob 17.30 v Kulturnem domu v Gorici. Bralce obveščamo, da je koncert v celoti razprodan.

Na 2. in 3. strani

DEŽELA - Gabrovčev amandma

Gorica bo lahko
dobila šest rajonov

GORICA - Na prihodnjih občinskih volitvah, ki bodo predvidoma potekale leta 2017, bi Goričani lahko »oživljali« tudi rajonske svete. Deželni svet Furlanije-Juljske krajine je namreč v petek zvečer na predlog svetnika Slovenske skupnosti Igorja Gabrovca sprejel popravek k zakonu št. 1 iz leta 2011, ki bo občini Gorica omogočal, da ustanovi do šest rajonskih svetov namesto štirih, kot je bilo doslej predvideno. Amandma, ki so ga vključili v večnamenski zakon, je podprla široka večina svetnikov. Deželni svet je z odobritvijo Gabrovčevega popravka priznal, da ima Gorica zaradi prisotnosti slovenske narodne skupnosti pravico do odstopanja od splošnih določil, ki veljajo za ostale občine do 50.000 prebivalcev.

Na 16. strani

Srečanje Letta-Putin:
vrsta omejitev v Trstu

Na 5. strani

V Trstu monologa
umorjenih žensk

Na 6. strani

SDGZ: nov projekt
za mlade podjetnike

Na 7. strani

Patru Pedru Opeki je
bilo usojeno »graditi«

Na 17. strani

V Gorici gejzirski večer
z ustvarjalno mladino

Na 18. strani

OPČINE - Srečanje
Alkohol,
droge
in depresija

OPČINE - Alkoholizem in različno pitje, raznovrstne droge ter depresija so pojavi, ki so že ukoreninjeni v naši družbi. Vsakršnemu problemu lahko kljubujemo, potrebujemo pa pomoč sorodnikov, prijateljev in institucij. O tem je tekla beseda na četrtkovem večeru v openskem Finžgarjevem domu, kjer sta predavala Roberta Sulčič in Bernard Spazzapan. Psihologinja in psihiater sta med drugim potrdila, da se mladi zamejski Slovenci ne razlikujejo od ostalih vrstnikov, alkohol in droge so seveda tudi med njimi zelo priljubljeni.

Na 6. strani

Evergreen snc
TUTTO GIARDINO

POPUSTI

TOTALNA RAZPRODAJA
zaradi selitve

10%-70%

do: 31. 12. 2013

Ul. Dragotin Kette, 4
Bazovica (Trst)

Odkup zlata
Poštenost in transparentnost

Kupimo rabljeno zlato, srebro in platino

Fernetiči 14
Tel. 334 26 56 119

S tem kuponom dobite 5% več pri ocenitvi vaših predmetov.

Certificirana elektronska tehnična
Plačamo na stotino grama

Fernetiči 14
Ulica Vergerio 9
Žavle (blizu bencinske črpalke H6)
Tržič - Drevored San Marco 23
Cervignano - Ulica Garibaldi 44

Z odlokom z dne 31.01.11 je Ministrstvo za Infrastrukture in Promet pooblastilo tudi upokojene zdravnike za izdajo zdravniških potrdil o psihofizični sposobnosti za vožnjo.

Dr. Giuseppe CARAGLIU

torej ponovno izdaja

zdravniška potrdila za voziški izpit,

še vedno v ul. Rossetti 5,

vsak dan od 10h do 12h

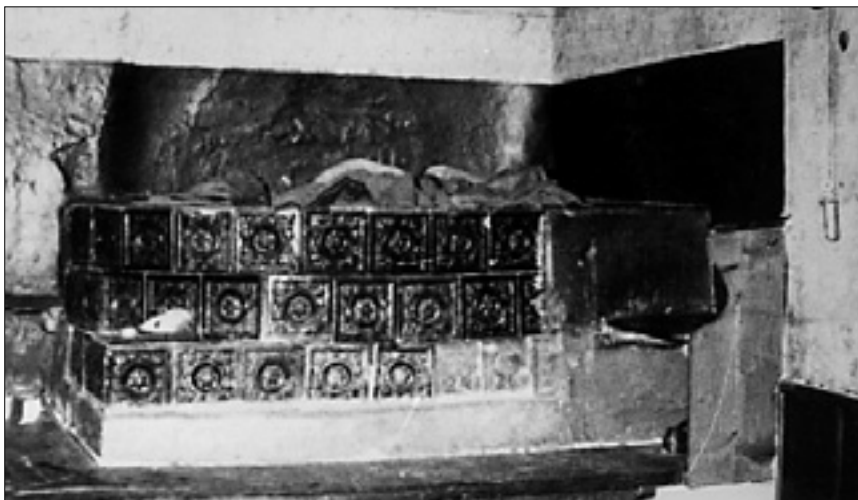
in od 15h do 17h.

Ob sobotah pa od 10h do 12h.

Po potrebi, pokličite na tel. št. 339 6931345.

raven sede

nadaljevale še v februarju in marcu 1945. Prav zadnja ofenziva je bila najhujša in najtežja. Svoj vrh je ofenziva dosegla 30. marca in 1. aprila 1945. Tudi tiskarni "Slovenija" in "Doberdob" sta bili v obroču sovržnika. Delali in tiskali so še naprej v strogi konspiraciji. Partizanski dnevnik je izhajal, čeprav z zamudo in v nižji nakladi. Partizanska vojska se je uspela prebiti iz obročev, vanje je imela pri tem izgube: padle, ranjene, zajete. V bojih sta izgubila vodilna sodelavca urednika Partizanskega dnevnika Edvard Kokolj-Martin in Saša Štampihar.

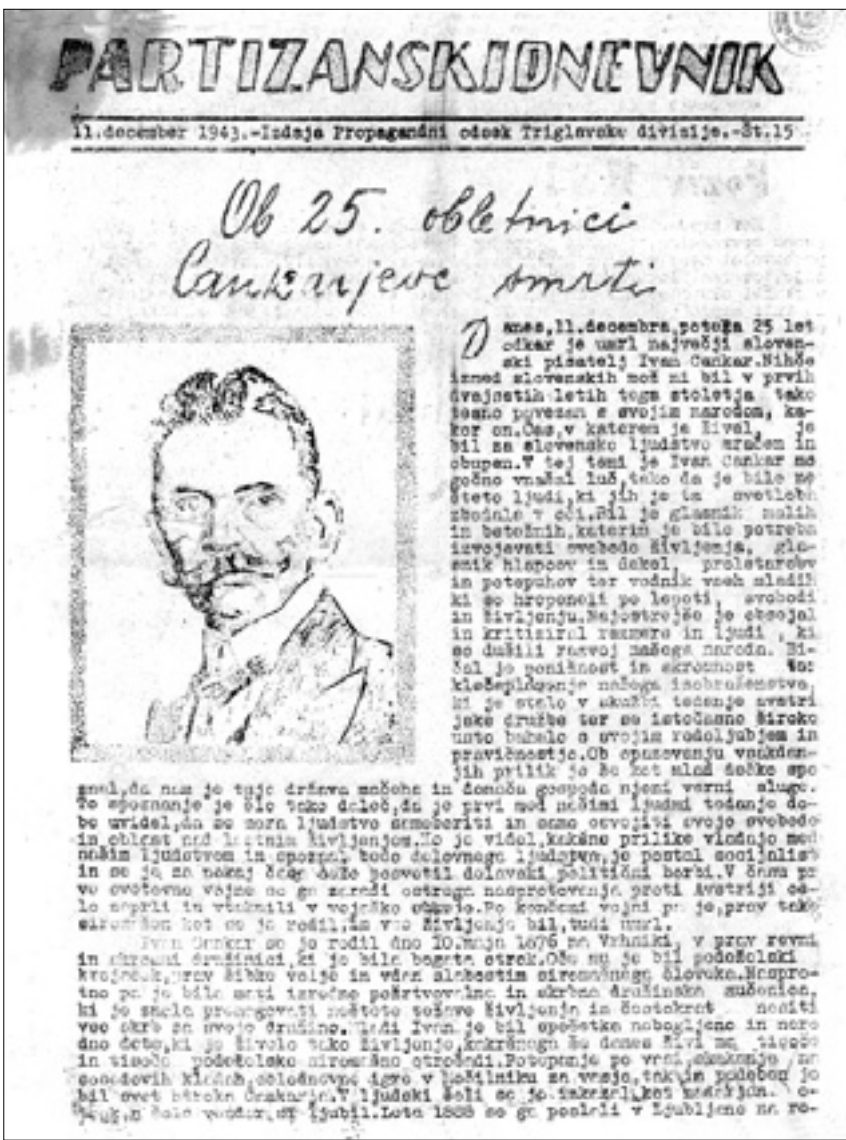
Dogodki ob bližajočem se koncu vojne vihere so se odvijali z izredno naglico. Nemški okupator s svojimi sodelavci se je moral umikati. Glavnina enot IX. korpusa se je premaknila proti Trstu in obali. Tako je XXX. divizija prodirala proti Trstu, XXXI. divizija pa proti Gorici in Trzinu. 1. maj 1945 je dan osvoboditve Trsta, Gorice, Trzinca, Čedad in seveda celotne Primorske.

Partizanski tiskarni "Slovenija" in "Doberdob" sta delali vse do 1. maja 1945. Poleg drugega tiska sta izšli redna in izredna številka Partizanskega dnevnika za praznik dela. Nato so se tiskarji in vodstvo

Pokrajinske tehnike preselili: osebje tiskarne "Doberdob" proti Gorici, sodelavci "Slovenije" in vodstvo tehnike pa v Trst. Iz ohranjenih seznamov je razvidno, da je takrat v tiskarni "Slovenija" delalo 50 oseb, v tiskarni "Doberdob" 24, v ciklostilnem oddelku 48, v Pokrajinski tehniki pa 53. Ob koncu vojne je torej 175 oseb skrbelo za slovensko tiskano besedo na Primorskem v sklopu narodnoosvobodilnega gibanja. Tudi ta podatek pove o izrednem pomenu tiska v boju proti okupatorju in sodelavcem in o pomenu partizanskega tiska med našimi ljudmi na Primorskem.

V Trst so prišli še nekateri sodelavci in uredniki tiskarn iz osrednje Slovenije in iz Centralne tehnike KPS. Skupaj so zasedli tiskarno italijanskega tržaškega dnevnika "Il Piccolo" na osrednjem tržaškem trgu in tam natisnili še 3 številke Partizanskega dnevnika: eno posebno številko in 2 redni 6. in 7. maja 1945. Prav tam so tudi natisnili italijanski list "Il nostro avvenire".

Le teden dni kasneje - 13. maja 1945 - je izšla v Trstu prva številka Primorskega dnevnika v 30.000 izvodih. Partizanski

Veliko prostora je Partizanski dnevnik posvečal slovenski partizanski vojski in seveda jugoslovanski vojski in skupnemu gibanju. Poročal je o voditelju Josipu Brozu - Titu. V številki 365 je objavljen članek Zorka Jelinčiča, ki je pozival svoje rojake izven domovine, naj se vključijo v enote slovenske in jugoslovanske vojske (NOVJ).

Obširna tema so bili delavsko gibanje in sindikati. Poudarek je bil na težnji, da bi se delavci pridružili partizanom in ne bi ostali doma.

Izredno važno je bilo žensko vprašanje, zato je bila v Partizanskem dnevniku stalno prisotna rubrika Žena v borbi in delu. Pisalo se je o 8. marcu ter o delovanju Slovenske protifašistične ženske zveze. Prav tako je bilo izredno važno mladinsko vprašanje, zato je bila v dnevniku prisotna rubrika Mladinske vesti.

Partizanski dnevnik se je ukvarjal s problematiko odnosa do katoliške cerkve, s problematiko domobrancev in četnikov. Zanimivi so prispevki v Partizanskem dnevniku o slovenski in jugoslovanski zgodovini ter o problemu nacionalnega vprašanja v 19. in 20. stoletju. Bila je objavljena cela vrsta člankov. Omenil bi le serijo člankov (prava študija) o Trstu zgodovinarja Frana Zwitterja, ki je izšla v številkah od 2. do 8. v letu 1945.

Mnogo se je pisalo o vzgoji in izobraževanju. Najbolj važno vprašanje pa je bila nedvomno obnova slovenskega šolstva na Primorskem. Pri tem naletimo na članek Draga Pahorja o pomenu slovenskega primorskega partizanskega učiteljstva.

O prozi, poeziji, kulturi in umetnosti se je tudi precej pisano. Od vsega bi se omejil le na podatek, da so imeli Simon Gregorčič, Fran Levstik, Simon Jenko in France Prešeren posebno mesto na straneh Partizanskega dnevnika. Tako je številka, ki je izšla z datumom 15. oktobra 1944, posvečena Simonu Gregorčiču ob stoletnici njegovega rojstva (1844-1944). V 284. številki je dnevnik zabeležil obletnico rojstva Simona Jenka. Za obletnico Levstikovega rojstva je France Bevk napisal članek: Levstik, naš pisatelj in naš borec (številka 259). Uvodnik številke z datumom 8. februar 1945 je napisal Joža Vilfan: Prešeren - Predstavnik naše kulture. Takrat je predsedstvo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS) proglasilo 8. februar za slovenski kulturni praznik.

Potem so bili članki, ki so se nanašali na tisk, na sodstvo, na vojne zločine in zločince, na zdravstvo, na Rdeči križ, na socialno skrbstvo, na gospodarstvo, na kmetijstvo, na sadrsrstvo, na zadrugištvo, na zavezniško pomoč, na obnovo, na probleme finančnega značaja itd. O rubriki Krajevne vesti pa sem že napisal v sestavku o dopisniški mreži.

Skratka Partizanski dnevnik je bil v pravem pomenu besede dnevnik z vsemi vestmi, kljub jasnemu dejstvu, da so ga tiskali v gozdu.

dnevnik je dobil novega dostojnega naslednika. To je pa že novo drugo poglavje v zgodovini slovenskega tiska v Trstu in na Primorskem.

Svojevrsna posebnost Partizanskega dnevnika je bila razvejana mreža dopisnikov-domačinov. Njihova rubrika "Krajevne vesti" je bila izredno priljubljena in brana. Zanimivo je dejstvo, da so v tistih težkih vojnih časih prijale za pero mnoge ženske in dekleta. Andrej Pagon-Ogarev, ki je sam začel kot dopisnik in potem postal pravi urednik in časnikar je tako opisal dopisništvo:

"Dopisniki in dopisnice Partizanskega dnevnika so bili člani in članice rajonskih in krajevnih propagandnih odborov OF. Svoje prispevke so dopisniki in dopisnice pošiljali po rednih kurirskih poteh na okrožje. V začetku na OIP (odsek za informacijo in propagando), kasneje na KAP (komisija za agitacijo in propagando). Pri Okrožnem odboru OF je bil pri komisiji za agitacijo in propagando vodja oddelka za dopisništvo z izkušnjami časnikarja (...). Naloga vodje dopisnitva je bila, da je po vsem okrožju organiziral dopisnike in vodil dopisništvo."

(Andrej Pagon-Ogarev v Tolminskem zborniku 1975).

Partizanski dnevnik je imel veliko število dopisnikov, kar je pričalo o tesni povezavi lista z ljudmi. Mnogi dopisniki so se podpisovali s partizanskimi ali ilegalnimi imeni. V številkah Partizanskega dnevnika tako zasledimo prispevke iz vseh krajev Primorske. Občasno se na straneh lista pojavijo tudi prispevki iz Trsta in okolice, Gorice in okolice ter iz Benečije.

Partizanski dnevnik je poročal o marsičem, bil je vsebinsko bogat. Najvažnejše novice so bile objavljene na prvi strani. V ospredju je bila politična problematika. Poudarek je bil na dogodkih na Primorskem in na Gorenjskem. Seveda je bilo vse skupaj povezano s celotnim slovenskim narodnoosvobodilnim bojem. Dnevnik je skušal dati svoji vsebini tudi jugoslovanski okvir, zato je večkrat poročal o dogajanju v Jugoslaviji.

Potem je bilo prisotno poročanje o dogodkih pri sosednjih državah: Italija, Avstrija, Madžarska. Zanimivo pa je dejstvo, da je Partizanski dnevnik poročal o dogodkih v Franciji, Španiji, Turčiji, Belgiji, Litvi ipd.

POGREBNO PODJETJE

San Giusto
Lipa

V trenutku

žalosti...

vljudnost

...in tradicija

**ODPIRA URAD NA OPČINAH
V PROSEŠKI ULICI ŠT. 18**

Na razpolago za prevoze pokojnikov
iz bivališča ali doma starejših občanov.

ZELENA ŠTEVILKA

800 833 233

Nudimo še pomoč pri
dedovanju in pokojninah

PRIDEMO TUDI NA DOM!

ZAKljučNI POZDRAV V OŠ

Teči, teči mama!

Mi smo močnejši!

mali in veliki...vsi iščemo skriti

Jaz pa sem res spretna!

Čez malo bomo me na vrsti.

sedaj pa hitro skozi obroč

Ena, dve, tri : vrži!

mali in veliki...vsi iščemo skriti zaklad

sedaj pa hitro skozi obroč

TROŠKEM VRTCU MAURICA

ti zaklad

pozor, pozor!

Kakšno veselje!!!

pozor, pozor!

Kakšno veselje!!!

Joj, tudi jaz bom dobil kolajno!

Primorski dnevnik ste tudi vi!

Letošnjo naročniško akcijo
opremljajo vaši posnetki s
Primorskim dnevnikom.

Ne odnehajte!
Vse najizvirnejše
bomo objavili.

Tokrat je fotografijo prispeval
Kajzer

100 odtenkov vsakdana

Vsak dan, zgodaj v jutru, pred vašim pragom.
Za le 0,76 evra. _ Samo Primorski dnevnik!

_naročniška akcija 2014

Celoletna naročnina: 230 €, to pomeni: vsak izvod stane le 0,76 evra.

novo: možnost vplačila naročnine v dveh obrokih (2x120€)
- za podrobnejše informacije pokličite našo kontaktno številko.

Če se za naročnino odločite takoj, boste Primorski dnevnik
prejemali brezplačno do konca leta 2013.

Celoletnim naročnikom tiskane izdaje
bo omogočen dostop do spletne izdaje
dnevnika brez dodatnih stroškov.

Nekomercialna sporočila
in čestitke boste v Primorskem dnevniku
lahko objavljali brezplačno.

 Primorski
dnevnik

info:
Trst: 040 7786300
Gorica: 0481 356320
www.primorski.eu

 Zadruga